

Návrh na rozšíření III. pilíře o příspěvky typu EET

Výše průměrné úložky do III. pilíře ¹ dosáhla v roce 2013 úrovně 3,1% průměrné mzdy, což je zatím nedostatečné pro to, aby se stal III. pilíř významným zdrojem doplňkového příjmu ve stáří (OECD doporučuje, aby úspory do soukromých penzijních plánů činili 6 až 12 % mzdy ²).

Odhadujeme, že parametrické změny (zvýšení stropu státního příspěvku, zvýšení daňového odpočtu, zvýšení limitu pro příspěvek zaměstnavatele), při zachování stávající struktury státní podpory, by mohly zvýšit průměrnou úložku o 100-200 Kč měsíčně (protažení pásma pro nárok na státní příspěvek vedlo v roce 2013 k navýšení průměrného příspěvku účastníka o 100 Kč). Pro dosažení výše úložky 6% v poměru ke mzdě (spodní hranici pásma doporučeného OECD) by bylo nutné rozšířit III. pilíř o nové systémové prvky, které by vedly k vyšší míře participace zaměstnavatelů, tak jak je to běžné v rozvinutých zemích. Počet účastníků s příspěvkem zaměstnavatele již několik let stagnuje a nedosahuje ani milionu zaměstnanců (což není ani 25% z celkového počtu zaměstnanců). Podíl příspěvků zaměstnavatele na celkové úložce do III. pilíře se v posledních třech letech dokonce snižoval a v roce 2013 činil pouhých 16%. Nejeftivnější by bylo zavedení povinného příspěvku zaměstnavatele (např. Norsko zavedlo povinný příspěvek zaměstnavatele ve výši 2% v roce 2011), což by ale znamenalo zatížení dodatečnými náklady především pro zaměstnavatele, kteří nyní svým zaměstnancům nepřispívají. U zaměstnavatelů, kteří již svým zaměstnancům přispívají, by to pravděpodobně nezpůsobilo významnější dodatečné náklady (průměrný příspěvek zaměstnavatele dosáhl v roce 2013 úrovně 8 tis. Kč, což odpovídá 2,7% průměrné mzdy). Alternativou, samozřejmě s menším systémovým dopadem, by mohlo být zavedení příspěvku účastníka v režimu EET jako nového prvku v systému III. pilíře.

Koncept příspěvek účastníka v režimu EET

Většina zemí EU, kde je zaveden penzijní systém s participací zaměstnavatelů, aplikuje pro zdanění příspěvků systém EET ³. Výhodou režimu odloženého zdanění příspěvků na penzi je, že díky osvobození od povinných odvodů zatíží, v porovnání se stávajícím zdaněním příspěvku účastníka ⁴, disponibilní příjmy účastníka mnohem méně (viz následující tabulka).

	Aktuální režim pro příspěvek účastníka	EET příspěvek
Výše měsíční úložky, vč. státní podpory (Kč)	1 230	1 230
Snížení disponibilních příjmů účastníka při zapojení do systému spoření (Kč)	-1 000	-632

Systém EET znamená sice ve fázi spoření vyšší zátěž pro státní rozpočet (snížení příjmů z odvodů sociálního a zdravotního pojištění a DzPFO z příspěvků EET), ve fázi výplaty je však zdrojem daňových příjmů, které mohou zvýšit zdroje pro financování státních penzí. Pokud by byl zaveden systém EET příspěvku jako nový prvek ve III. pilíři a využilo by jej 1 milion účastníků, znamenalo by to dopad do státního rozpočtu ve výši kolem 4,5 mld. Kč (snížení

¹ Průměrná úložka se vypočte jako podíl součtu příspěvků účastníků, příspěvků zaměstnavatelů a státních příspěvků a počtu účastníků

² Čerpáno z dokumentu ČMKOS „Postoj ČMKOS k vládnímu návrhu důchodové reformy“
http://www.cmkos.cz/data/articles/down_2886.pdf

³ http://ec.europa.eu/taxation_customs/taxation/personal_tax/pensions/index_en.htm

⁴ Stávající systém zdanění příspěvku účastníka je v režimu TEE, tj. příspěvek je ze zdrojů po zdanění

odvodů SZP a DzPFO z EET příspěvků ve výši 3% z průměrné mzdy). Na druhé straně je vhodné připomenout, že k 1.1.2012 došlo k výraznému zvýšení inkasa DPH v souvislosti s chystaným II.pilířem důchodového systému. Tento pilíř nakonec bude zrušen, přičemž zpětné snížení zdanění spotřeby v rozsahu změny roku 2012 se nechystá.

Následující tabulka porovnává výši státní podpory na smlouvu u EET příspěvku a stávajícího příspěvku zaměstnavatele.

	Příspěvek zaměstnavatele (stav 2013)	EET příspěvek (3% z PM)	EET příspěvek (5% z PM)
Výše měsíční úložky, vč. státní podpory (Kč)	747	778	1 297
Snížení disponibilních příjmů účastníka při zapojení do systému spoření (Kč) U příspěvku zaměstnavatele odpovídá částce zvýšení disponibilního příjmu, pokud by byl příspěvek zaměstnavatele využitý pro zvýšení superhrubé mzdy	-384	-400	-667
Relativní snížení disponibilního příjmu účastníka s PM v důsledku zapojení do systému spoření	1,7%	1,8%	3,0%
Měsíční státní podpora ve spořicí fázi, vč. osvobození od odvodů SZP a DPFO (Kč) Tj. o kolik je vyšší celková měsíční úložka ve srovnání se standardním spořením ze zdaněných příspěvků a bez státní podpory.	363	378	630
z toho			
odvody SZP zaměstnavatel (34% z hrubé mzdy)	189	197	329
odvody SZP zaměstnanec (11% z hrubé mzdy)	61	64	106
odvod DzPFO (15% ze superhrubé mzdy)	112	117	195
Roční státní podpora na smlouvu ve fázi spoření (Kč)	4 353	4 537	7 562
Dodatečný příjem státu při výplatě EET příspěvku (Kč) Předpokládá se zdanění EET příspěvku sazbou 15%	0	117	195
Čistá výše státní podpory na jednu smlouvu (Kč) Zohledňuje zdanění EET příspěvku při výplatě sazbou 15% a de facto částečné vrácení státní podpory. Stávající příspěvek zaměstnavatele se v případě výplaty penze nedaní. Nezhledňuje snížení penze z I. pilíře kalkulovaný na následujícím řádku.	4 353	3 136	5 227
Snížení důchodu vypláceného z I. pilíře Příspěvek zaměstnavatele ani příspěvek EET se nezahrnuje do vyměřovacího základu pro SZP a proto je osobní vyměřovací základ pro výpočet důchodu nižší v porovnání se situací kdy byla o výši příspěvku navýšena superhrubá mzda a aplikovány standardní odvody. Při výpočtu osobního vyměřovacího základu se, že doba pojištění 40 let a redukční koeficient 26%.	87 Kč	91 Kč	151 Kč

I přesto, že III. pilíř v ČR má charakter individuálního systému, lze jej poměrně jednoduše rozšířit o příspěvky v režimu EET.

Parametry EET příspěvku by mohly být následující:

- účastník/zaměstnanec bude mít možnost zvolit výši EET příspěvku jako % z hrubé mzdy;
- EET příspěvek by se nezahrnoval do základu na sociální a zdravotní pojištění (SZP) čímž by se snížily odvody zaměstnanci i zaměstnavateli na SZP a došlo by i ke snížení vyměřovacího základu pro výpočet důchodu z I. pilíře;

- zaměstnavateli se u zaměstnance, který se rozhodl pro EET příspěvek, sníží odvod na SZP a u daného zaměstnance tak „ušetří“ na odvodech 34% z výše EET příspěvku. Tuto úsporu si však neponechá a měl by povinnost uhradit zaměstnanci „příspěvek zaměstnavatele“ ve výši 34% z EET příspěvku (to co by jinak odvedl na SZP);
- zaměstnavatel by měl povinnost odvést zaměstnancem zvolený EET příspěvek a svůj povinný příspěvek zaměstnavatele (34% z EET příspěvku) na DPS;
- zaměstnavatel by měl možnost přispět, nad rámec povinného příspěvku zaměstnavatele, až do výše 30 tis. ročně (obdobně jako je tomu dnes);
- maximální výše EET příspěvku účastníka by mohla být 5-10% z hrubé mzdy pro zaměstnance, pro starší zaměstnance, kteří mají méně než např. 20 let do penze, by mohl být limit EET příspěvku vyšší než pro mladší;
- EET příspěvek i příspěvek zaměstnavatele by byly osvobozeny od daně příjmů na straně účastníka a byly by daňově uznatelným nákladem na straně zaměstnavatele (obdobně jako je tomu nyní u příspěvku zaměstnavatele);
- OSVČ by si mohli odečíst EET příspěvek od základu daně a snížit si základ pro odvod na SZP;
- při řádné výplatě prostředků vytvořených z EET příspěvků (po dosažení stanoveného věku, např. 60 let) by se prostředky staly předmětem daně z příjmů;
- při předčasné výplatě prostředků vytvořených z EET příspěvků by se všechny prostředky zdanily penalizační daní, aby nedocházelo k daňové arbitráži;
- daně z předčasných i řádných výplat by mohly posílit zdroje pro financování I. pilíře;

PŘÍKLAD s EET příspěvkem:

Klient s hrubou mzdou 25 tis. měsíčně má čistou mzdu 23.763 Kč (4 děti). Pokud by zvolil EET příspěvek 4% (1000 Kč/měsíčně) potom by se jeho čistá mzda snížila na 23.068 Kč a na účet DPS by se mu připsalo 1000 Kč (EET příspěvek) + 340 Kč (povinný příspěvek zaměstnavatele). Pokud to porovnáme se stávajícím stavem (příspěvek jde ze zdrojů po zdanění), pak by při zachování disponibilního příjmu 23.068 Kč mohl spořit 695 Kč měsíčně, což spolu se státním příspěvkem cca 170 Kč dá celkem 865 Kč měsíčně. Ten samý klient by tak mohl v režimu EET spořit 1340 Kč měsíčně oproti dnešním 865 Kč.